

" Waterkwaliteit en visbestand in het kanaal de Langelede anno 2026 "

1. Inleiding

De Langelede is een kanaal in Oost-Vlaanderen, ongeveer 5,5 km lang en ligt in Wachtebeke, tussen de Nederlandse grens en de Moervaart.

2. Waterkwaliteit

Stroomafwaarts van locatie 363 was er tijdens het onderzoek in 2025 niet alleen een fysieke barrière als gevolg van de balkenstuw maar stond het waterniveau uitzonderlijk laag en was migratie dus niet mogelijk. Tijdens het onderzoek werd ook een collectief lozingspunt aangetroffen ter hoogte van de balkenstuw, dat bijdraagt aan lokale verstoringen van de waterkwaliteit.

Onderzoek van de uitvoerings- en zoneringsplannen geeft aan dat op de rechteroever de meeste woningen momenteel nog niet gerioleerd zijn waardoor het afvalwater rechtstreeks in de Langelede geloosd wordt. Bovendien vormt de fysieke barrière in de vorm van balken die als stuw functioneren een knelpunt voor vismigratie, wat de populatieopbouw en verspreiding van vissoorten beperkt.

Op basis van het huidige onderzoek van 2025 wordt aanbevolen om vooral in te zetten op de afkoppeling van het resterend huishoudelijk afvalwater. Naast de directe impact op het biologisch leven merken we dat klimaatverandering een versterkend negatief effect heeft op de waterkwaliteit gezien lagere waterstanden, lange droogte en warmere temperaturen de waterkwaliteit negatief beïnvloedden.

Daarnaast wordt aanbevolen om het behoud en herstel van structuurrijke zones met waterplanten en oevervegetatie te prioriteren, zodat ook kleinere vissoorten geschikte leefomstandigheden vinden en de soortenrijkdom kan toenemen. In de buurt van de onderzoekslocatie is een meetpunt voor waterkwaliteit van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) aanwezig (45000). De meest recente gegevens in de databank dateren echter van 2006 en zijn daarmee niet relevant voor de huidige situatie. Het opnieuw activeren van het meetpunt zou voor relevante informatie kunnen zorgen met betrekking tot de waterkwaliteit en het effect daarvan op het visbestand. Momenteel is het moeilijk om eenduidig aan te geven waaraan de achteruitgang te wijten is. Vermoedelijk zal droogte in combinatie met fysieke barrières en de resterende lozingen hier aan de basis liggen.

De resultaten voor de Langelede zijn te vinden onder de resultaten voor het Vlaams waterlichaam VL05_175 (Moervaart).

3. Afvissingen

Het Provinciaal Centrum voor Milieuonderzoek (PCM) voerde, in opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en de Provinciale Visserijcommissie, een onderzoek uit naar de visstand in de Langelede.

De Langelede is een goed bezocht hengelwater.

Het onderzoek werd uitgevoerd in de Langelede, gelegen op het grondgebied van Lochristi op 4 verschillende locaties (Tabel 1). Het visonderzoek vond plaats op 6 juni 2025.

[zie : Moons J. & Boets P. 2025. *Visonderzoek van de Langelede (2025)*. Studie uitgevoerd in opdracht van het Agentschap voor Natuur en Bos en de Provinciale Visserijcommissie. 15p.]

a) Afvissingen op de 4 locaties

Op **locatie 716** werden in totaal 14 vissen gevangen, samen goed voor 2180,5 gram. De vangst werd gedomineerd door paling (2 ex., 1520 gram) en snoek (5 ex., 356,8 gram). Zeelt leverde 6 exemplaren op (218 gram). Er werd 1 baars gevangen (85,5 gram). (Zie Tabel 3)

Op **locatie 717** bestond de vangst uit 15 vissen met een gezamenlijk gewicht van 2726,1 gram. Paling was duidelijk dominant met 11 exemplaren (2710 gram). Verder waren er 2 kleine snoeken met een gezamenlijk gewicht van 13,7 gram, en 2 jonge zeelten (2,4 gram). (Zie Tabel 3)

Op **locatie 363** werd paling het meest gevangen, met 31 exemplaren en een totaalgewicht van 5000 gram. Baars volgde met 18 exemplaren (168,8 gram). Verder werden ook blankvoorn (2 exemplaren, 75 gram), snoek (3 exemplaren, 335,7 gram) en zeelt (1 exemplaar, 3 gram) aangetroffen. In totaal werden hier 55 vissen gevangen, goed voor een gezamenlijk gewicht van 5582,5 gram. (Zie Tabel 2)

Op **locatie 362** werden vier soorten gevangen: blankvoorn, karper, paling en zeelt. Blankvoorn kwam het minst voor, met slechts één exemplaar. Karper kwam vaker voor met 7 exemplaren, waarvan het individueel gewicht niet bepaald werd. Paling was goed vertegenwoordigd met 6 exemplaren en een totaalgewicht van 1212 gram. Zeelt volgde met 2 exemplaren (66,3 gram). In totaal werden 16 vissen gevangen, met een gezamenlijk gewicht van 1281,2 gram (exclusief het gewicht van karper). (Zie Tabel 2)

b) Onderlinge vergelijking locaties

Locatie 363 onderscheidde zich met de hoogste soortendiversiteit (vijf soorten), het grootste aantal gevangen exemplaren (55) en de hoogste totale biomassa (5,6 kg). De vangst werd hier sterk bepaald door de aanwezigheid van paling, die meer dan 85% van het totale gewicht vertegenwoordigde, maar er was ook sprake van een gevarieerde vangst met onder meer baars en snoek.

De **locaties 362 en 716** vertoonden een vergelijkbare soortenrijkdom (vier soorten), maar hun vangsten waren beperkter in omvang en biomassa. Op 362 was de samenstelling relatief evenwichtig, met een combinatie van karper, paling, zeelt en enkele blankvoorns, terwijl op 716 de vangst grotendeels bestond uit paling en snoek.

Locatie 717 had de laagste soortenrijkdom (drie soorten) en werd sterk gedomineerd door paling, die vrijwel de volledige biomassa uitmaakte. De overige soorten, snoek en zeelt, waren slechts weinig aanwezig. Hierdoor vertoonde deze locatie de laagste diversiteit en de meest eenzijdige samenstelling van alle onderzochte locaties.

c) Vergelijking vangstgegevens 2007 – 2025

In vergelijking met 2007 is op **locatie 362** een sterke afname in het aantal vissen en de soortenrijkdom vastgesteld. Waar in 2007 nog zes soorten werden aangetroffen, werden in 2025 slechts vier soorten gevangen. Vooral baars en blankvoorn, die in 2007 talrijk aanwezig waren (respectievelijk 141 en 61 exemplaren), lijken nagenoeg verdwenen. In 2025 werd slechts één blankvoorn aangetroffen en geen enkele baars.

Ook rietvoorn en snoek, die in 2007 nog aanwezig waren met respectievelijk 10 en 5 exemplaren, werden in 2025 niet meer waargenomen.

De palingpopulatie bleef relatief stabiel in aantal (13 ex. in 2007 tegenover 6 ex. in 2025), maar het gemiddeld gewicht per individu nam duidelijk toe, wat wijst op grotere en oudere exemplaren. Daarnaast verscheen in 2025 karper opnieuw met zeven exemplaren, een soort die in 2007 niet werd gevangen. Zeelt bleef in lage aantallen aanwezig (4 ex. in 2007 en 2 ex. in 2025), maar het gemiddelde gewicht per vis daalde sterk.

De totale biomassa daalde van ruim 6,8 kg in 2007 naar circa 1,3 kg in 2025, maar karper werd niet meegerekend waardoor de biomassa in 2025 een onderschatting is. Deze evolutie wijst echter wel op een verschuiving van een soortenrijke gemeenschap naar een beperkte diversiteit en een lagere biomassa.

Op **locatie 363** is tussen 2007 en 2025 een verschuiving in soortenrijkdom en samenstelling zichtbaar. In 2007 werden zeven soorten aangetroffen, terwijl in 2025 nog vijf soorten aanwezig waren. De palingpopulatie nam aanzienlijk toe, zowel in aantal als in biomassa: van 6 exemplaren (1.951 g) in 2007 naar 31 exemplaren (5.000 g) in 2025. Hiermee domineert paling nu de vangst volledig.

Tegelijkertijd is de aanwezigheid van andere soorten duidelijk afgenomen. Baars daalde van 77 naar 18 exemplaren en draagt nu slechts in beperkte mate bij aan de totale biomassa. Rietvoorn en vetje, die in 2007 nog in kleine aantallen aanwezig waren, werden in 2025 niet (meer) aangetroffen. Ook zeelt is afgenomen, van meerdere exemplaren in 2007 tot slechts één vis in 2025 (3 g).

De totale biomassa bleef relatief constant (5,58 kg in 2025 tegenover 7,5 kg in 2007), maar wordt nu vrijwel volledig bepaald door paling. Dit duidt op een verschuiving van een meer evenwichtige, soortenrijke gemeenschap in 2007 naar een grotere dominantie van één soort in 2025.

[Zie : Tabel 4 en Tabel 5]

4. Het watersysteem van de Langelede (VL) krijgt een make-over.

Waterschap Scheldestromen, Provincie Oost-Vlaanderen, de Zwartesluispolder en de polder van Moervaart en Zuidlede slaan de handen in elkaar en werken binnen een Interreg-project aan een meer “klimaatrobuust watersysteem” van Othene(VI), de Poel (NL), Vogelschorpolder (NL) en de Langelede (VL).

Een projectvoorstel is opgemaakt en opgenomen voor steun vanuit Interreg Vlaanderen-Nederland. Het project is op 15 mei 2023 gestart en heeft een looptijd tot 15 mei 2026. Specifiek voor het watersysteem van de Langelede staan volgende acties op het programma: het baggeren van slib uit waterloop O1310a en een deel van de Langelede, de bouw van een visvriendelijke stuw op de Langelede ter vervanging van een aarden dam, de herbouw van het pompgebied Sint-Franciscuspolder met verwerving van grond voor een wachtbekken, het aansluiten van automatische kunstwerken op een telemetriesysteem.

Het project kent verschillende fasen. Voor de meeste onderdelen is grondverwerving, de ontwerp-, vergunningen en bestekfase voorzien tot eerste helft 2025. Uitvoering van de maatregelen vindt veelal plaats tweede helft 2025 en eerste helft 2026. Naast de uitvoer van terreinmaatregelen zullen waterbeheerplannen opgemaakt worden waarin onder meer peilafspraken gemaakt zullen worden. Dit is belangrijk om schade door droogte of wateroverlast te beperken en zo veel mogelijk te voorkomen. Belangrijk hierbij is dat de verziltingsproblematiek van het Kanaal Gent-Terneuzen die zich verder doorzet naar de Moervaart en Zuidlede wordt meegenomen in dit project.

[Zie: “Bekken Gentse Kanalen”. Wateruitvoeringsprogramma juni 2025 – Integraal Waterbeleid]

VERBEIREN Marc

Wolvertem, januari 2026

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger Eva DE BLEEKER in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Omgeving (Milieu) Jo BROUNS :

“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2025-2026 , vraag nr. 295 van 15 december 2025 } .

TABEL 1

Tabel 1 – Overzicht van de verschillende locaties waar er een traject is afgevist met aanduiding van de X en Y coördinaten (Lambert 72) en de beviste afstand. De locatienummers komen overeen met deze die zijn opgenomen in de provinciale visdatabank van de provincie Oost-Vlaanderen.

Locatie	Omschrijving	X	Y	Beviste afstand (m)
363	Rechter- en linkeroever stroomopwaarts Balkenbrug	114382.4364	209762.2822	100 m
362	Stroomopwaarts Oudenburgse sluis	114462.3213	211079.788	
716	Stroomafwaarts Brug Walderdonk	113788.2557	207231.0331	
717	Stroomafwaarts Balkenbrug	114351.8239	209400.2685	

TABELLEN 2 EN 3

Tabel 2 en 3 – Overzicht resultaten onderzoek 2025 op de verschillende onderzochte locaties

Soort	Locatie 362		Locatie 363	
	Aantal (n)	Gewicht (g)	Aantal (n)	Gewicht (g)
Baars			18	168,8
Blankvoorn	1	2,9	2	75
Karper	7			
Kolblei				
Paling	6	1.212	31	5.000
Rietvoorn				
Snoek			3	335,7
Vetje				
Zeelt	2	66,3	1	3
Zonnebaars				

Soort	Locatie 716		Locatie 717	
	Aantal (n)	Gewicht (g)	Aantal (n)	Gewicht (g)
Baars	1	85,5		
Blankvoorn				
Karper				
Kolblei				
Paling	2	1.520	11	2.710
Rietvoorn				
Snoek	5	356,8	2	13,7
Vetje				
Zeelt	6	218,2	2	2,4
Zonnebaars				

TABELLEN 4 en 5

Tabel 4 en 5 – Vergelijking resultaten onderzoek 2007 en 2025 op de verschillende onderzochte locaties

Soort	Locatie 362			
	2007		2025	
	Aantal (n)	Gewicht (g)	Aantal (n)	Gewicht (g)
Baars	141	556,6		
Blankvoorn	61	11,5	1	2,9
Karper			7	-
Kolblei				
Paling	13	1,9	6	1.212
Rietvoorn	10	22,5		
Snoek	5	2.037		
Vetje				
Zeelt	4	2.316	2	66,3
Zonnebaars				

Soort	Locatie 363			
	2007		2025	
	Aantal (n)	Gewicht (g)	Aantal (n)	Gewicht (g)
Baars	141	556,6		
Blankvoorn	61	11,5	1	2,9
Karper			7	-
Kolblei				
Paling	13	1,9	6	1.212
Rietvoorn	10	22,5		
Snoek	5	2.037		
Vetje				
Zeelt	4	2.316	2	66,3
Zonnebaars				

CIW

Deze tabel geeft een overzicht van de oppervlaktewaterlichamen per bekken.

Bekken van de Gentse Kanalen

☐ Toon fiches lokaal waterlichaam van 1ste orde <ul style="list-style-type: none">• Karakterisering• Doelstellingen• Druk en impactanalyse• Beoordeling• Kwaliteitsnormen gevaarlijke stoffen	L111_1028	LANGELEDE	Gent, Wachtebeke, Zelzate
---	-----------	-----------	---------------------------